

F.t. beslutn. om børns familieretlige stilling

Beslutningsforslag nr. B 38. Fremsat den 17. december 1982 af Lone Dybkjær (RV), Ebba Strange (SF) og Preben Wilhjelmsen (VS)

Forslag til folketingsbeslutning om børns familieretlige stilling

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag om børns familieretlige stilling efter følgende retningslinjer:

1. Et barn har ret til to forældre uafhængigt af forældrenes ægteskabelige status og samliv.
2. Forældremyndigheden udøves i fællesskab, medmindre den ene af forældrene eller begge begærer forældremyndigheden placeret hos den ene part.
3. Barnet har ret til samkvem med den part, der ikke har forældremyndigheden. Samkvemsretten skal give mulighed for meningsfuld og tæt kontakt til barnet.

Bemærkninger til forslaget

Den familiemæssige ramme om børns opvækst har ændret sig væsentligt i de senere år, jfr. bl.a. Børnekommissionens betænkning 918, 1981, og tilhørende delbetænkninger. Familierne er således blevet mindre, den samlede udearbejdstid for familien er blevet større, og vielsestallet er gået ned, samtidig med, at skilsmissetallet har stabiliseret sig på et relativt højt niveau, og samtidig med, at der er registreret en stigning i antallet af par, der lever sammen uden at indgå ægteskab.

Omnibusundersøgelserne viser, at fra 1976 til 1982 er antallet af papirløse samlivsforhold steget fra at udgøre en andel på 12 pct. af alle samlevende til nu at være 17 pct. Heraf er andelen af papirløse forhold med fællesbørn steget fra 20 pct. til 25 pct.

Samlivsforholdene i børnefamilierne er således ændret, men principperne i den lovgivning, der herhjemme fastlægger barnets juridiske stilling i familien, stammer stort set fortsat fra tiden imellem de to verdenskrige. Der er sket små justeringer undervejs, men ikke nogen af afgørende betydning. Det er således fortsat sådan, at der i juræen skelnes mellem, om et barn er ægtebarn eller et barn født uden for ægteskab, og at der kun i tilfælde af ægteskab er tale om fælles forældremyndighed over et barn.

Et barns tilknytning til begge sine forældre bør imidlertid ikke være afhængig af, om forældrene er gift, lever papirløst sammen eller har valgt at leve adskilt. Barnet har altid brug for to forældre, og at forældrene føler omsorg for det.

Om forældremyndigheden er placeret hos begge parter kan være en formalitet, men realiteten viser, at den ofte bliver noget andet, hvis forældrene ikke lever sammen. Den ene får nemt mere ret til barnet end den anden.

Udgangspunktet for beslutningsforslaget er derfor at fastslå barnets ret til to forældre og samtidig dermed at fastslå, at forældremyndigheden udøves i fællesskab. Dette er altid tilfældet, når der er tale om ægteskab, men ellers ikke. I tilfælde af separation og skilsmisse samt ved børn født uden for ægteskab skal forældremyndigheden placeres hos

den ene part. I tilfælde af separation og skilsmisse bliver det i reglen moderen. Ved børn født uden for ægteskab er det automatisk moderen, og kun helt specielle omstændigheder kan ændre på dette.

Beslutningsforslaget indebærer, at kun hvis den ene af parterne kræver det (eller begge), skal den fælles forældremyndighed ophæves.

Princippet om ligestilling af ægtebørn og børn født uden for ægteskab, som er gennemført i udkastet gennem en ophævelse af sondringen i spørgsmålet om forældremyndighed, er ikke nyt. Allerede i 1934 hed det i Rigsdagen, at kilden til børns rettigheder i forhold til forældrene var slægtskabet, og at de principelt burde nyde samme retsstilling i forhold til begge forældre uanset ægteskab eller ej. Dengang drejede det sig hovedsagelig om arveret.

Man opretholdt alligevel sondringen, idet loven af 1937 var opdelt i 2 love, en om ægtebørn og en om børn født uden for ægteskab. I forbindelse med en revision af lovene om pater-est reglen samarbejdedes de to love til én lov, den nugældende lov om børn retsstilling fra 1960. Ved at samle bestemmelserne i én lov fremhævedes den principielle ligestilling af de to grupper af børn.

Tidligere reformarbejde fortsættes med andre ord her, når der med hensyn til forældremyndighed tages udgangspunkt i loven om børns retsstilling fra 1960. Børns ret til to forældre hører hjemme i denne sammenhæng og bør ikke være afhængig af forældrenes samlivsform.

Skal man se på den nordiske udvikling på dette område, må det konstateres, at man i de øvrige skandinaviske lande er længere fremme ad de baner, dette forslag omhandler. Der er således fælles forældremyndighed m.v. i såvel Norge som Sverige i tilfælde af separation og skilsmisse. I tysk ret har en domspraksis ladet begge forældre beholde forældremyndigheden efter skilsmisse, når de ønskede det, trods lovens klare forbud. I sidste måned afsagde forfatningsdomstolen dom herom og gav domspraksis ret. I fransk ret har papirløse forældre siden 1970 kunnet få fælles forældremyndighed, og samtidig har der udviklet sig en tilsvarende praksis for fraskilte forældre. I italiensk ret har

papirløse forældre automatisk fælles forældremyndighed, når de bor sammen og begge har anerkendt barnet. I både fransk, belgisk og italiensk ret er samkvemsretten langt mere betydningsfuld end i dansk ret.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Til punkt 1

Punktet indebærer, at man i tilfælde af separation og skilsmisse kan fortsætte den fælles forældremyndighed, hvis man er enige herom. Hvorledes den i øvrigt udøves, må aftales mellem parterne. Herved opnås, at begge forældre er formelt ligestillet i forhold til barnet, og begge har derved en større reel mulighed for indflydelse på barnets opvækst.

Kritikere af denne ordning fremhæver ofte, at hvis forældrene er enige om en reel fælles forældremyndighed, så gør det ikke så meget med det formelle. Enighed omkring dette meget sårbare område vil naturligvis hjælpe et meget langt stykke ad vejen, men alligevel betyder det, at forældremyndigheden skal afgives formelt af den ene part, at situationen på separationstidspunktet bliver mere konfliktfyldt, end måske nødvendigt er. I øvrigt er fremtiden for forældrene ofte uklar netop da, og det taler også for, at der ikke træffes definitive afgørelser.

Det, at forældremyndigheden fortsætter i fælleskab udover separations- og skilsmissetidspunktet, indebærer ikke, at der ikke senere kan ske en ændring, således at kun den ene part har forældremyndigheden. Dette kan altid ske, når den ene part begærer det. Det kan være på grund af uoverensstemmelser mellem forældre, eller fordi praksis viser, at det er mest hensigtsmæssigt, at den kun tillægges den ene part. Men det bør af hensyn til barnet være undtagelsen og ikke reglen. Med andre ord er udgangspunktet altid en fælles forældremyndighed, og skal der ændres på dette, må der aktivt begæres herom fra forældrenes side.

Også i de tilfælde, hvor forældrene ikke er gift ved barnets fødsel, bør udgangspunktet være fælles forældremyndighed og ikke, at moderen automatisk har forældremyndigheden alene.

I ganske særlige tilfælde kan faderen dog tillægges forældremyndigheden (jfr. § 28 i myndighedsloven). Men det bør på den anden side være sådan, at moderen uden videre tilkendes forældremyndigheden, hvis hun begærer det enten under svangerskabet eller i de første 14 uger efter fødslen.

Til punkt 2

I de tilfælde, hvor den ene eller begge parter begærer det, skal forældremyndigheden placeres hos den ene part, hvad enten forældrene er enige herom eller ikke. Så følges den praksis, der i dag er etableret med hensyn til den proceduremæssige side.

Til punkt 3

Samkvemsretten bør være en ret for barnet til at kunne bevare og udbygge et nært forhold til begge sine forældre. Dette opfyldes kun vanskeligt inden for den samkvemspraksis, der eksisterer i dag. Ofte bliver det kun til en weekend hver tredje uge med én overnatning, fastlagte, korte perioder i helligdage og en ret kort feriemulighed. Alt i alt bliver den nuværende minimumspraksis 40 overnatninger årligt.

Med udgangspunkt i barnets ret bør samkvemsmulighederne udvides væsentligt i forhold til i dag. Udgangspunktet må være 80-90 årlige overnatninger, hvilket svarer til 2-3 overnatninger hver anden weekend plus ferie. Hvordan det skal tilrettelægges i praksis må aftales mellem forældrene og barnet under hensyntagen til barnets alder og til bopælsafstand, forældrenes arbejdssituation m.v.

Et af argumenterne imod en øget samkvemsret er, at det gør barnet utrygt og stiller »moderen« i en ugunstig situation, fordi hun »kun« har barnet hver anden weekend.

Igen skal hensynet til barnet være udgangspunktet, men der er intet, der tyder i negativ retning for barnet, fordi der er f.eks. 3 overnatninger hos samkvemsforældrene hver anden weekend. Tværtimod indebærer det, at der kan blive mulighed for et reelt indhold i tiden og ikke blot, at den skal gå bedst muligt. Viser det sig, at det af hensyn til barnet er bedst med en indskrænkning, kan den så ske. Men bevisbyrden og argumentationen må ligge hos den, der ønsker at indskrænke.

At moderens situation skulle blive ugunstigere, hvis samkvemsretten udvides, savner totalt argumentation og hold i virkeligheden. Tværtimod giver en udvidet samkvemsret en mulighed for aflastning, der ofte kan være ønskelig som enlig forælder.

Men det altovervejende udgangspunkt i diskussionen om samkvemsretten må være hensynet til barnet og muligheden for at barnet kan opretholde et tæt forhold til den forælder, der ikke lever sammen med det til daglig.

Beskrivelse af lovudkastet

Forslaget til loven om børns familiemæssige retsstilling har opsamlet løvbestemmelser i 3 love: myndighedsloven, ægteskabsloven og loven om børns retsstilling og samlet dem i én lov. Baggrunden for dette er, at barnets ret udgør en så overordnet interesse, at disse spørgsmål må behandles under ét og i en sammenhæng fremfor at være spredt i tilfældige historiske bestemte love.

Lovudkastet bygger på følgende principper:

- A. Et barn har ret til to forældre.
- B. Begge forældre har som udgangspunkt del i forældremyndigheden uafhængigt af ægteskab eller samliv.
- C. Spørgsmålet om forældremyndigheden løsrives fra situationen omkring samlivsophævelse, separation og skilsmisse.
- D. Sondringen mellem ægtebørn og børn født uden for ægteskab forsvinder.
- E. Også den mand, der mener at være far til barnet, kan rejse faderskabssag.
- F. Samkvemsretten styrkes og udvides og indeholder beføjelser.
- G. Forældremyndigheden kan overføres til den samkviksberettigede ved gentagen ubegrundet boykot af samkviksretten.
- H. Mulighed for domstolsbehandling af forældremyndighedsspørgsmål.

Udkastet til loven om børns familieretlige stilling indeholder den indledende bestemmelse om barnets ret til to forældre. Denne fundamentale ret tjener som fortolkningsbidrag for de efterfølgende kapitler. Herudover indeholder udkastet 3 kapitler: faderskab, forældremyndighed og barnets forsørgelse og bidrag til udgifter ved fødslen. Endvidere overgangsbestemmelser og øvrige bestemmelser.

For så vidt angår reglerne om faderskab og moderskab er disse stort set uændrede. Forskellen ligger hovedsagelig i retsvirkningen heraf, nemlig forældremyndigheden. Faderen har nu også fået ret til at tage initiativet til at anerkende sit barn, hvilket også kan ske under svangerskabet, således at papirløse forældre i lighed med gifte forældre kan have papirerne i orden inden fødslen, dersom de ønsker det.

Også en væsentlig del af reglerne om forældremyndighed er bevaret. Forskellen er dels, at papirløse forældre har fælles forældremyndighed i lighed med gifte forældre og dels, at spørgsmålet om forældremyndighed fuldstændig er løst fra separations- og skilsmisssituationen. Afgørende for opør af fælles forældremyndighed er den ene eller begge forældres ønske herom, udtrykt ved henvendelse

til overøvrigheden eller ved sagsanlæg for domstolene. Lovudkastet forudsætter således begge forældres engagement i og ansvar for barnet. Det er parternes egen vurdering af situationens uholdbarhed, der udløser retssystemet og dets løsning på dette problem, nemlig at forældremyndigheden fratages én af forældrene.

Men selv i denne situation er der gennem udvidelse af samkviksretten forudsat engagement og ansvar for barnet. Samkviksretten er derfor mere omfattende end hidtil og indbefatter en ret til at øve indflydelse på barnet. Når omfanget af samkviksretten udvides, må der følge beføjelser med, så aktiviteterne med barnet kan blive meningsfyldte.

En udvidet samkviksret giver barnet mulighed for tættere kontakt med den anden forælder og dennes evt. nye familie. Ved den samkviksberettigedes død kan det således være hensigtsmæssigt, at samkviksretten overføres, eksempelvis når der er halvsøskende til den samkviksberettigedes ægtefælle eller samlever(ske).

Til trods for en udvidet samkviksret vil der naturligvis være tilfælde, hvor denne ikke er hensigtsmæssig. Derfor er der i samme grad som hidtil mulighed for at udelukke eller begrænse samkviksretten, når denne ikke er i barnets interesse.

Når forældremyndigheden er tillagt den ene, er der i samme omfang som hidtil mulighed for en overførsel. Herudover er der åbnet mulighed for, at der kan ske overførsel af forældremyndigheden til den samkviksberettigede i de tilfælde, hvor forældremyndighedsindehaveren ubegrundet modarbejder samkviksretten, f.eks. på grund af manglende forståelse for barnets ret til to forældre og dermed meningsfyldt samkvik med begge parter. Tit og ofte er forældrene begge egnede til at opdrage børnene, men når en af parterne begærer det, skal der træffes en afgørelse. Denne afgørelse, der tillægger en af forældrene forældremyndigheden, fritager dog ikke denne forælder fra loyalt i barnets interesse at samarbejde med den samkviksberettigede. Derfor er denne sanktionsmulighed en understregning af forældrenes pligt til trods ulige rettigheder loyalt at samarbejde for barnets skyld.

Reglerne om barnets forsørgelse og bidrag til udgifter ved barnets fødsel er fuldstændig uændrede.

Forslaget er i det væsentlige udarbejdet af Foreningen far/mor MK ved Mikkel Emmertsen med assistance af Kirsten Borgsmidt, og forslagsstillerne til nærværende beslutningsforslag står ikke inde for enhver detalje i lovudkastet.

Bilag 1

Udkast

til

lov om børns retsstilling

§ 1. Et barn har ret til to forældre.

Stk. 2. Status som forældre erhverver moderen ved svangerskab og barnets fødsel og faderen i henhold til reglerne om faderskab.

Stk. 3. Forældremyndigheden jfr. § 10 ff tilkommer begge forældre i forening, medmindre hensynet til barnets tarv tilsiger en anden ordning.

Faderskab

§ 2. Faderskabet til et barn skal søges fastslået ved anerkendelse eller ved faderskabs-sag.

Stk. 2. Fadersskabssag kan rejses af faderen, moderen, barnet eller en for barnet beskikket værge, den mand, der mener at være fader til barnet eller af den offentlige myndighed, til hvem fødslen anmeldes.

§ 3. Et barn, der kan være avlet under moderens ægteskab, anses for barn af ægtemanden. Dette gælder dog ikke, såfremt det godtgøres, at moderen har haft samleje med en anden, og det må antages, at barnet er avlet af denne, eller hvis det på grund af barnets arveanlæg eller af anden særlig grund kan anses som sikkert, at ægtemanden ikke er barnets fader.

Stk. 2. Levede ægtefællerne på avlingstiden separeret, eller var samlivet mellem dem ophævet på grund af uoverensstemmelse, gælder reglen i stk. 1 kun, såfremt det godtgøres, at de inden for avlingstiden har haft samleje med hinanden.

§ 4. Et barn, der fødes, efter at moderen har indgået ægteskab, men som må være avlet forinden, anses som barn af ægtemanden. Rejses der faderskabssag, gælder dette dog kun, såfremt ægtemanden efter reglen i § 5 kunne anses som fader til barnet.

§ 5. Som fader til et barn uden for ægteskab anses den, der inden for avlingstiden har haft samleje med moderen, medmindre der foreligger omstændigheder, som gør det lidet sandsynligt, at han er barnets fader.

Stk. 2. Har moderen inden for avlingstiden haft samleje med flere mænd, kan en sagsøgt dog kun anses som fader til barnet, såfremt der er væsentlig større sandsynlighed for, at barnet er avlet af ham end af en anden.

§ 6. Sag om bestridelse af faderskab kan anlægges af faderen, moderen, barnet eller en for barnet beskikket værge. Sag skal anlægges senest 3 år efter barnets fødsel. Det gælder dog ikke en sag, som anlægges af barnet, efter at det er fyldt 18 år.

Stk. 2. Landsretten kan tillade, at sag anlægges efter udløbet af den frist, der er nævnt i stk. 1, 2. pkt., såfremt der anføres ganske særlige grunde for, at faderskabssag ikke er anlagt tidligere, og omstændighederne i øvrigt i høj grad taler for, at faderskabssag anlægges, og det endvidere må antages, at sagen ikke vil medføre væsentlige ulemper for barnet.

§ 7. Er barnet ikke levendefødt, finder reglerne kun anvendelse, såfremt der rejses krav om bidrag i henhold til § 29.

§ 8. Moderen skal inden 1 måned efter barnets fødsel opgive, hvem der er eller kan være barnets fader. Undladelse heraf straffes med bøde.

Stk. 2. Statsamtet kan fritage moderen for den i stk. 1 omhandlede oplysningspligt, hvis det må anses for stridende mod barnets tarv, at faderskabet oplyses.

§ 9. Faderskabet anses for fastslået, såfremt den opgivne fader anerkender at være fader til barnet. Anerkendelse kan foretages under svangerskabet. Forinden anerkendelsen gøres han bekendt med retsvirkningerne af denne samt med, at han kan kræve sagen afgjort ved domstolene. Er den opgivne fader under 18 år, kræves værgens samtykke til anerkendelse. Bestemmelsen i retsplejelovens § 257, stk. 1, 2. punktum, finder herved tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Opnås der ikke anerkendelse af faderskabet, henvises sagen til afgørelse ved retten.

Stk. 3. Jutitsministeren kan bestemme, at anerkendelse af faderskab afgivet i udlandet ligestilles med en her i landet truffet afgørelse.

Forældremyndighed

§ 10. Forældremyndigheden medfører pligt til at sørge for barnets person og beføjelse til at træffe bestemmelse om dets personlige forhold, jfr. dog § 18.

§ 11. Forældrene er berettigede til at anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under behørig hensyntagen til deres og barnets stilling og vilkår.

§ 12. Ved fælles forældremyndighed, men samlivsophævelse, kan overøvrigheden efter begæring træffe bestemmelse om barnets opholdssted.

§ 13. Er den ene af forældrene ved fraværelse, sygdom eller af anden grund midlertidig forhindret i at deltage i bestemmelser angående barnets anliggender, og kan en afgørelse ikke uden ulempe opsættes, udøves bestemmelsesretten af den anden. Denne må dog ikke træffe nogen afgørelse af indgribende betydning for barnets fremtid, medmindre dets tarv utvivlsomt kræver det.

Stk. 2. Er den ene af forældrene i længere tid forhindret i at deltage i forældremyndighedens udøvelse, kan overøvrigheden bestemme, at forældremyndigheden indtil videre skal tilkomme den anden alene.

§ 14. Gør den ene af forældrene sig skyldig i groft misbrug eller grov forsømmelse ved udøvelsen af forældremyndigheden, kan

overøvrigheden bestemme, at forældremyndigheden skal tilkomme den anden alene.

§ 15. Såfremt en af forældrene eller begge begærer det, træffes afgørelse om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, samt midlertidig afgørelse om samkvemets omfang. Afgørelse træffes ved dom eller, såfremt parterne er enige herom, af statsamtet. Er forældrene enige, træffes afgørelsen i overensstemmelse med deres ønsker, medmindre dette strider imod barnets tarv. I sidstnævnte tilfælde, eller hvis forældrene ikke er enige, afgøres spørgsmålet efter, hvad der findes rimeligt under særligt hensyn til barnets tarv. Afgørelse om forældremyndighed truffet af overøvrigheden kan indbringes for domstolene inden for f.eks. 1 måned.

§ 16. Hvis der er anlagt sag om forældremyndighed, kan retten efter begæring træffe midlertidig bestemmelse om, hvem forældremyndigheden over barnet skal tilkomme, samt om samkvemets omfang. Reglerne i § 14 finder tilsvarende anvendelse. Retten kan ændre sådanne bestemmelser, såfremt væsentligt ændrede forhold kræver det. Rettens afgørelse træffes ved kendelse.

§ 17. Dør en af forældrene, forbliver forældremyndigheden hos den anden alene.

Stk. 2. Er begge forældrene døde, tilkommer forældremyndigheden værgen.

Stk. 3. Dør den af forældrene, der har forældremyndigheden, tillægger statsamtet efter anmodning den efterlevende forældremyndigheden, medmindre hensynet til barnets tarv tilsiger andet.

§ 18. Den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden over barnet, har ret til personligt samkvem med barnet.

Stk. 2. Barnets ret til 2 forældre tilsiger, at samkvemsretten udøves under forhold og i et omfang, der begunstiger barnets stabile forbindelse med den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden, medmindre hensynet til barnets tarv tilsiger andet.

Stk. 3. Samkvemsretten indebærer sådanne beføjelser, som samværet med barnet naturligt forudsætter.

Stk. 4. Statsamtet træffer efter begæring bestemmelse om omfanget og udøvelsen af samkvemsret efter stk. 1-3 og kan ophæve

samkviksretten, såfremt hensynet til barnets tarv eller andre vægtige grunde taler derfor.

Stk. 5. Statsamtet kan ved den samkviksberettigedes død overføre samkviksretten til en den afdøde nærtstående person, såfremt barnets tarv tilsiger dette, herunder barnets hidtidige forbindelse med vedkommende.

§ 19. Aftale eller afgørelse om forældremyndighed kan ændres af statsamtet eller ved dom, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold eller gentagen ubegrundet modarbejdelse af samkviksretten findes påkrævet af hensyn til barnets tarv. Statsamtet eller domstolen er ikke bundet af mulige aftaler mellem forældrene.

§ 20. Forældremyndigheden over adoptivbørn tilkommer adoptanten. Med hensyn til børn, der er adopteret af ægtefæller, såvel som mandens af hustruen adopterede børn og hustruens af manden adopterede børn gælder samme regler som om ægtefællers fællesbørn.

§ 21. Overførsel af forældremyndighed til andre end en offentlig myndighed eller en af de med offentlig anerkendelse virkende foreninger for børneforsorg kan kun ske med statsamtets godkendelse, som alene må meddeles, når det må antages at være til barnets tarv. Ydes der vederlag ved overførelsen af forældremyndigheden, bør statsamtets godkendelse i reglen kun meddeles på betingelse af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for barnet. Aftale om overførelse af forældremyndighed kan senere tilsidesættes af statsamtet, når afgørende omstændigheder, særlig hensynet til barnets tarv, kræver det.

Stk. 2. Dør den, til hvem forældremyndigheden er overført, træffer statsamtet bestemmelse om, hvem den skal tilfalde.

§ 22. Såfremt indehaveren af forældremyndigheden ved fraværelse, sygdom eller af anden grund er forhindret i at udøve denne, kan statsamtet, når den anser det for påkrævet, bestemme, hvem der skal udøve forældremyndigheden, så længe tilstanden varer.

Barnets forsørgelse

§ 23. Forældrene er hver for sig forpligtet til at forsørge barnet. Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livskår og barnets tarv.

Stk. 2. Opfylder en af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan statsamtet pålægge ham at udrede bidrag til barnets underhold.

§ 24. Bidraget fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget i almindelighed til det for barnets opholdssted til enhver tid gældende normalbidrag. Er barnet avlet ved en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse, skal faderens bidrag ansættes således, at det dækker samtlige udgifter ved barnets underhold.

Stk. 2. Bidragspligten ophører ved barnets fyldte 18. år. Bidraget til en datter ophører endvidere, når hun indgår ægteskab, medmindre statsamtet bestemmer andet.

Stk. 3. Bidrag til undervisning eller uddannelse kan dog pålægges indtil barnets fyldte 24. år.

Stk. 4. Bidraget erlægges halvårsvis forud, medmindre andet bestemmes. Barnets bortadoption eller død medfører ikke fritagelse for nogen del af bidraget for den pågældende bidragsperiode.

§ 25. Særligt bidrag kan pålægges i anledning af omkostninger ved barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller i anden særlig anledning.

Stk. 2. Bidrag i henhold til stk. 1 kan kun fastsættes, såfremt begæring fremsættes for statsamtet inden 3 måneder efter udgiftens afholdelse, medmindre der godtgøres at foreligge rimelig grund for overskridelse af fristen.

§ 26. Statsamtet kan til enhver tid ændre et bidrag, når der fremkommer grundet begæring herom. Bidrag, der er forfaldet før begæringens fremsættelse, kan dog kun ændres, når ganske særlige omstændigheder foreligger.

Stk. 2. Bidrag kan kun, når særlige grunde taler derfor, pålægges for en tid, der ligger

mere end 1 år forud for begæringens fremsættelse.

§ 27. Aftaler om bidrag til barnet er ikke til hinder for, at der træffes anden afgørelse af statsamtet, såfremt aftalen skønnes åbenbart ubillig, eller når forholdene væsentlig har forandret sig, eller aftalen strider mod barnets tarv.

§ 28. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer barnet. Betales et samlet beløb til dækning af bidragspligten, skal beløbet anbringes i overensstemmelse med reglerne om bestyrelse af umyndiges midler.

Stk. 2. Retten til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve bidraget har den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, såfremt den pågældende har eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje. I det omfang det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse, tilkommer retten den pågældende offentlige myndighed eller institution.

Bidrag til udgifterne ved fødslen m.v.

§ 29. Statsamtet kan pålægge faderen at udrede bidrag til udgifterne ved fødslen og moderens underhold 2 måneder før og 1 måned efter fødslen. Under særlige omstændigheder, navnlig i tilfælde af moderens sygdom forårsaget ved svangerskabet eller fødslen, kan bidrag pålægges for indtil 4 måneder før og 9 måneder efter fødslen. Bidraget kan pålægges, uanset at barnet er dødfødt.

Stk. 2. Endvidere kan statsamtet pålægge den, der har eller kan have besvangret en kvinde, at udrede bidrag til de ved en abort forvoldte særlige udgifter.

Stk. 3. Bidrag efter denne paragrafs stk. 1 forfalder, hvis barnet er født, straks ved bidragsfastsættelsen og ellers til de af statsamtet nærmere bestemte tidspunkter. Bidrag efter stk. 2 forfalder straks. Bestemmelsen i § 27, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til de i denne paragraf omhandlede

bidrag.

Stk. 4. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer moderen eller den offentlige myndighed eller institution, der har afholdt de pågældende udgifter.

§ 30. Justitsministeren fastsætter de til lovens gennemførelse nødvendige forskrifter.

Overgangsbestemmelser

§ 31. Faderskabssag rejst i henhold til § 2, stk. 2, kan kun rejses af den mand, der mener at være fader til barnet, når barnet er født efter denne lovs ikrafttræden.

§ 32. Denne lovs bestemmelser om fælles forældremyndighed for ugifte forældre finder ikke anvendelse på børn, der er født før lovens ikrafttrædelse.

Stk. 2. Fælles forældremyndighed over børn født før denne lovs ikrafttrædelse skal bevilges af statsamtet, når forældrene er enige herom.

§ 33. Lovens regler om samkvem finder anvendelse, og eksisterende samkvemsresolutioner kan ændres i overensstemmelse hermed.

Stk. 2. Ubegrundet modarbejdelse af samkvemsretten inden denne lovs ikrafttræden kan ikke begrunde overførsel af forældremyndigheden i henhold til § 19.

§ 34. Loven træder i kraft . Fra samme dato ophæves lov om børns retsstilling, L 200 af 18. maj 1960, samt §§ 19-32 i myndighedsloven, L 554 af 16. november 1976 samt §§ 46-48 og § 57 i loven om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov nr. 256 af 4. juni 1969.

§ 35. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan efter forhandling med det færøske hjemmestyre ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bilag 2

I dette bilag er anført de til det i bilag 1 omhandlede lovudkast svarende bestemmelser i henholdsvis lov om børns retstilling, myndighedsloven og ægteskabsloven. I indskudte parenteser under enkelte bestemmelser er anført, hvorledes disse forholder sig til lovudkastet i bilag 1

Lov om børns retsstilling

Faderskab

§ 1. Ægtebørn er børn af forældre, som på avlingstiden levede i eller senere har indgået ægteskab med hinanden.

(Udgår).

§ 2. Et barn, der kan være avlet under moderens ægteskab, anses som barn af ægtemanden. Dette gælder dog ikke, såfremt det godtgøres, at moderen har haft samleje med en anden, og det må antages, at barnet er avlet af denne, eller hvis det på grund af barnets arveanlæg eller af anden særlig grund kan anses som sikkert, at ægtemanden ikke er barnets fader.

Stk. 2. Levede ægtefællerne på avlingstiden separeret, eller var samlivet mellem dem ophævet på grund af uoverensstemmelse, gælder reglen i stk. 1 kun, såfremt det godtgøres, at de inden for avlingstiden har haft samleje med hinanden.

(Bevaret i udkastets § 3).

§ 3. Et barn, der fødes, efter at moderen har indgået ægteskab, men som må være avlet forinden, anses som barn af ægtemanden. Rejses der faderskabssag, gælder dette dog kun, såfremt ægtemanden efter reglen i § 6 kunne anses som fader til barnet.

(Bevaret i udkastets § 4).

§ 4. Indgår moderen til et barn uden for ægteskab ægteskab med den mand, hvis faderskab er fastslået, bliver barnet ægtebarn.

(Udgår).

§ 5. Sag om faderskab til de i §§ 2-3 omhandlede børn kan rejses af ægtemanden, moderen, barnet eller en for barnet beskikket værge.

Stk. 2. Sagen skal anlægges senest 3 år efter barnets fødsel. Det gælder dog ikke en sag, som anlægges af barnet, efter at det er fyldt 18 år.

Stk. 3. Landsretten kan tillade, at sag anlægges efter udløbet af den frist, der er nævnt i stk. 2, 1. pkt., såfremt der anføres ganske særlige grunde for, at faderskabssag ikke er anlagt tidligere, og omstændighederne i øvrigt i høj grad taler for, at faderskabssag anlægges, og det endvidere må antages, at sagen ikke vil medføre væsentlige ulemper for barnet.

(Jfr. § 2 i udkastet).

§ 6. Som fader til et barn uden for ægteskab anses den, der inden for avlingstiden har haft samleje med moderen, medmindre der foreligger omstændigheder, som gør det lidet sandsynligt, at han er barnets fader.

Stk. 2. Har moderen inden for avlingstiden haft samleje med flere mænd, kan en sagsøgt dog kun anses som fader til barnet, såfremt der er væsentlig større sandsynlighed for, at barnet er avlet af ham end af en anden.

(Bevaret i udkastets § 5).

§ 7. Faderskab til børn uden for ægteskab skal søges fastslået i overensstemmelse med reglerne i §§ 8-12, jfr. dog § 10, stk. 2.

(Jfr. § 2, stk. 1, i udkastet).

Stk. 2. Er barnet ikke levende født, finder reglerne kun anvendelse, såfremt der rejses krav om bidrag i henhold til § 19.

(Jfr. § 7 i udkastet).

§ 8. En kvinde, der er besvangret uden for ægteskab, kan ved henvendelse til det sociale udvalg, amtkommunens socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg) eller statsamtet inden fødslen begære, at der rejses faderskabssag mod den mand, som hun opgiver som fader til barnet.

Stk. 2. Uanset om begæring er fremsat i henhold til stk. 1, skal den læge eller jordemoder, der har bistået ved fødslen, inden 14 dage gøre anmeldelse om denne, efter moderens valg til det sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg).

(Bevaret i bekendtgørelsen).

§ 9. Det sociale udvalg eller amtskommunens sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i København magistraten) videresender sagen med de tilvebragte oplysninger til statsamtet, der drager omsorg for, at faderskab søges fastslået.

(Bekendtgørelsens § 2, stk. 2).

§ 10. Moderen skal inden 1 måned efter barnets fødsel over for det sociale udvalg, amtskommunens socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg) eller statsamtet opgive, hvem der er eller kan være barnets fader.

Stk. 2. Statsamtet kan fritage moderen for den i stk. 1 omhandlede oplysningspligt, medmindre det må anses for stridende mod barnets tarv, at faderskabet ikke oplyses.

(Bevaret i § 8 i udkastet).

§ 11. Faderskabet anses for fastslået, såfremt den opgivne fader under personligt møde for et statsamt anerkender at være fader til barnet. Forinden anerkendelsen gøres han bekendt med retsvirkningerne af denne samt med, at han kan kræve sagen afgjort ved domstolene. Er den opgivne fader under 18 år, kræves værgens samtykke til anerkendelsen. Bestemmelsen i retsplejelovens § 257,

stk. 1, 2. punktum, finder herved tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Opnås der ikke anerkendelse af faderskabet, henvises sagen til afgørelse ved retten. Det samme gælder, såfremt det er oplyst, at moderen i avlingstiden har haft samleje med flere, eller det i øvrigt findes betænkeligt at modtage den opgivne faders anerkendelse af faderskabet, jfr. § 6.

Stk. 3. Justitsministeren kan bestemme, at anerkendelse af faderskab afgivet i udlandet ligestilles med en her i landet truffet afgørelse.

(Bevaret i § 9 i udkastet).

§ 12. Er faderskabssag ikke rejst i medfør af foranstående bestemmelser, kan sag ved barnets fødsel eller senere rejses af moderen, barnet eller dets værge eller af de i § 18, stk. 2, nævnte personer og institutioner.

(Bevaret i § 2 i udkastet).

Barnets forsørgelse

§ 13. Forældrene er hver for sig forpligtet til at forsørge barnet. Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livskår og barnets tarv.

Stk. 2. Opfylder en af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan statsamtet pålægge ham at udrede bidrag til barnets underhold.

§ 14. Bidraget fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget i almindelighed til det for barnets opholdssted til enhver tid gældende normalbidrag. Er barnet avlet ved en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse, skal faderens bidrag ansættes således, at det dækker samtlige udgifter ved barnets underhold.

Stk. 2. Bidragspligten ophører ved barnets fyldte 18. år. Bidraget til en datter ophører endvidere, når hun indgår ægteskab, medmindre statsamtet bestemmer andet.

Stk. 3. Bidrag til undervisning eller uddannelse kan dog pålægges indtil barnets fyldte 24. år.

Stk. 4. Bidraget erlægges halvårsvis forud, medmindre andet bestemmes. Barnets bortadoption eller død medfører ikke fritagelse

for nogen del af bidraget for den pågældende bidragsperiode.

§ 15. Særligt bidrag kan pålægges i anledning af omkostninger ved barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller i anden særlig anledning.

Stk. 2. Bidrag i henhold til stk 1 kan kun fastsættes, såfremt begæring fremsættes for statsamtet inden 3 måneder efter udgiftens afholdelse, medmindre der godtgøres at foreligge rimelig grund for overskridelse af fristen.

§ 16. Statsamtet kan til enhver tid ændre et bidrag, når der fremkommer grundet begæring herom. Bidrag, der er forfaldet før begæringens fremsættelse, kan dog kun ændres, når ganske særlige omstændigheder foreligger.

Stk. 2. Bidrag kan kun, når særlige grunde taler derfor, pålægges for en tid, der ligger mere end 1 år forud for begæringens fremsættelse.

§ 17. Aftaler om bidrag til barnet er ikke til hinder for, at der træffes anden afgørelse af statsamtet, såfremt aftalen skønnes åbenbart ubillig, eller når forholdene væsentlig har forandret sig, eller aftalen strider mod barnets tarv.

§ 18. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer barnet. Betales et samlet beløb til dækning af bidragspligten, skal beløbet anbringes i overensstemmelse med reglerne om bestyrelse af umyndiges midler.

Stk. 2. Retten til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve bidraget har den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, såfremt den pågældende har eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje. I det omfang det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse, tilkommer retten den pågældende offentlige myndighed eller institution.

Kapitel 3

Bidrag til udgifterne ved fødslen m.v.

§ 19. Statsamtet kan pålægge faderen at udrede bidrag til udgifterne ved fødslen og moderens underhold 2 måneder for og 1 må-

ned efter fødslen. Under særlige omstændigheder, navnlig i tilfælde af moderens sygdom forårsaget ved svangerskab eller fødslen, kan bidrag pålægges for indtil 4 måneder før og 9 måneder efter fødslen. Bidraget kan pålægges, uanset at barnet er dødfødt.

Stk. 2. Endvidere kan statsamtet pålægge den, der har eller kan have besvangret en kvinde, at udrede bidrag til de ved en abort forvoldte særlige udgifter.

Stk. 3. Bidrag efter denne paragrafs stk. 1 forfalder, hvis barnet er født straks ved bidragsfastsættelsen og ellers til de af statsamtet nærmere bestemte tidspunkter. Bidrag efter stk. 2 forfalder straks. Bestemmelsen i § 16, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til de i denne paragraf omhandlede bidrag.

Stk. 4. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer moderen eller den offentlige myndighed eller institution, der har afholdt de pågældende udgifter.

(§§ 13–19 er bevaret i §§ 24–30 i udkastet).

Myndighedsloven

Om forældremyndighed

§ 13. Mindreårige står under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

(Bevaret i myndighedsloven).

§ 19. Forældremyndigheden medfører pligt til at sørge for barnets person og beføjelse til at træffe bestemmelse om dets personlige forhold.

(Bevaret i § 10 i udkastet).

§ 20. Forældrene er berettigede til at anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under behørig hensyntagen til deres og barnets stilling og vilkår.

(Bevaret i § 11 i udkastet).

§ 21. Forældremyndigheden over ægtebørn tilkommer forældrene i forening.

(Jfr. § 1, stk. 3, i udkastet).

§ 22. Er den ene af forældrene ved fraværelse, sygdom eller af anden grund midlertidig forhindret i at deltage i bestemmelser angående barnets anliggender, og kan en af-

gørelse ikke uden ulempe opsættes, udøves bestemmelsesretten af den anden. Denne må dog ikke træffe nogen afgørelse af indgribende betydning for barnets fremtid, medmindre dettes tarv utvivlsomt kræver det.

Stk. 2. Er den ene af forældrene i længere tid forhindret i at deltage i forældremyndighedens udøvelse, kan overøvrigheden bestemme, at forældremyndigheden indtil videre skal tilkomme den anden alene.

(Bevaret i § 13 i udkastet).

§ 23. Gør den ene af forældrene sig skyldig i groft misbrug eller grov forsømmelse ved udøvelsen af forældremyndigheden, er den drikfældig eller fører den et lastefuldt liv, kan overøvrigheden bestemme, at forældremyndigheden skal tilkomme den anden alene.

(Bevaret i § 14 i udkastet).

§ 24. Er samlivet mellem forældrene ophevet, træffer overøvrigheden, såfremt nogen af forældrene begærer det, afgørelsen om, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme. Er forældrene enige, træffes afgørelsen i overensstemmelse med deres ønsker, medmindre dette strider mod børnenes tarv. I sidstnævnte tilfælde, eller hvis forældre ikke er enige, afgøres spørgsmålet efter, hvad der findes rimeligt under særligt hensyn til børnenes tarv.

(Jfr. § 15 i udkastet).

Stk. 2. Ved separation eller skilsmisse træffes afgørelsen af retten efter reglerne i §§ 46-47 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

(Udgår).

Stk. 3. Når der er anlagt sag til opnåelse af separation eller skilsmisse, kan en midlertidig afgørelse træffes af retten efter reglerne i § 57 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning. Hvis det på grund af særlige omstændigheder ville stride mod børnenes tarv at afvente rettens afgørelse efter disse regler, kan afgørelse dog træffes af overøvrigheden efter reglerne i stk. 1.

(Jfr. § 16 i udkastet).

§ 25. Dør en af forældrene forbliver forældremyndigheden hos den anden alene.

Stk. 2. Er begge forældrene døde, tilkommer forældremyndigheden værgen.

(Bevaret i § 17 i udkastet).

§ 26. Dør den af forældrene, som efter § 24 har fået forældremyndigheden, bliver den ene af overøvrigheden på begæring at tillægge den efterlevende, medmindre hensynet til barnets tarv tilsiger andet.

(Bevaret i § 17 i udkastet).

§ 27. Den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden over barnet, har ret til personligt samkvem med barnet.

(Bevaret i § 18 i udkastet).

Stk. 2. Faderen til et barn uden for ægteskab har dog kun ret til personligt samkvem med barnet, såfremt overøvrigheden finder, at det er foreneligt med barnets tarv, og at særlige omstændigheder, herunder navnlig faderens hidtidige forbindelse med barnet, taler derfor.

(Udgår).

Stk. 3. Overøvrigheden træffer efter begæring bestemmelse om omfanget og udøvelsen af samkvemsret efter stk. 1-2 og kan ophæve samkvemsretten, såfremt hensynet til barnets tarv eller andre vægtige grunde taler derfor.

(Bevaret i § 18 i udkastet).

§ 28. Forældremyndigheden over børn uden for ægteskab tilkommer moderen.

Stk. 2. Forældremyndigheden over barnet kan ved dom tillægges faderen, såfremt det findes påkrævet under særligt hensyn til barnets tarv. Ved afgørelsen skal navnlig lægges vægt på faderens hidtidige forbindelse med barnet.

Stk. 3. Har moderen givet samtykke til, at barnet adopteres af andre end hendes ægtefælle, kan overøvrigheden efter faderens anmodning tillægge denne forældremyndigheden, såfremt det er foreneligt med barnets tarv og særlige omstændigheder, herunder navnlig faderens hidtidige forbindelse med barnet, taler derfor.

(Stk. 1-3 udgår).

Stk. 4. Dør den af forældrene, der har forældremyndigheden, tillægges overøvrigheden efter anmodning den efterlevende forældre-

myndigheden, medmindre hensynet til barnets tarv tilsiger andet.

(Bevaret i § 17 i udkastet).

§ 29. Forældremyndigheden over adoptivbørn tilkommer adoptanten. Med hensyn til børn, der er adopteret af ægtefæller, såvel som mandens af hustruen adopterede ægtebørn og hustruens af manden adopterede børn, gælder samme regler som om ægtefællers fællesbørn.

(Bevaret i § 20 i udkastet).

§ 30. Overførelse af forældremyndighed til andre end en offentlig myndighed eller en af de med offentlig anerkendelse virkende foreninger for børneforsorg kan kun ske med overøvrighedens godkendelse, som alene må meddeles, når det må antages at være til barnets tarv. Ydes der vederlag ved overførelsen af forældremyndigheden, bør overøvrighedens godkendelse i reglen kun meddeles på betingelse af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for barnet. Aftale om overførelse af forældremyndighed kan senere tilsidesættes af overøvrigheden, når afgørende omstændigheder, særlig hensynet til barnets tarv, kræver det.

Stk. 2. Dør den, til hvem forældremyndigheden er overført, træffer overøvrigheden bestemmelse om, hvem den skal tilfalde.

(Bevaret i § 20).

§ 31. Såfremt indehaveren af forældremyndigheden ved fraværelse, sygdom eller af anden grund er forhindret i at udøve denne, kan overøvrigheden, når den anser det for påkrævet, bestemme, hvem der skal udøve forældremyndigheden, så længe tilstanden varer.

(Bevaret i § 20 i udkastet).

§ 32. Ved de afgørelser, der er nævnt i §§ 24, 26, 27 og 28, er overøvrigheden ikke bundet af mulige aftaler mellem forældrene.

Stk. 2. Afgørelser i henhold til dette kapitel kan ændres af overøvrigheden, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold findes påkrævet af hensyn til børnenes tarv. Dog sker ændring af afgørelser efter § 28, stk. 2, ved dom.

(Bevaret i § 23 i udkastet).

Stk. 3. Når der er anlagt sag til opnåelse af separation eller skilsmisse, gælder reglerne i § 57 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

(Udgår).

Ægteskabsloven

Forældremyndighed

§ 46. I forbindelse med separation eller skilsmisse træffes der bestemmelse om, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme.

(Udgår).

§ 47. Er forældrene enige om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, træffes afgørelsen af retten i overensstemmelse med deres ønsker, medmindre dette strider mod børnenes tarv. I sidstnævnte tilfælde, eller hvis forældrene ikke er enige, afgøres spørgsmålet af retten efter, hvad der findes rimeligt under særligt hensyn til børnenes tarv.

(Bevares i § 15 i udkastet).

Ændring af aftale eller afgørelse om forældremyndighed

§ 48. Aftale eller afgørelse om forældremyndighed kan ændres ved dom, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold findes påkrævet af hensyn til børnenes tarv.

(Bevares i § 19 i udkastet).

Midlertidig bestemmelse om forældremyndighed

§ 57. Hvis der er anlagt sag til opnåelse af separation eller skilsmisse, kan retten efter begæring træffe midlertidig bestemmelse om, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme. Reglerne i § 47 finder tilsvarende anvendelse. Retten kan ændre sådanne bestemmelser samt beslutninger truffet efter myndighedslovens § 24, stk. 1, såfremt væsentligt forandrede forhold kræver det. Rettens afgørelse træffes ved kendelse.

(Bevares i § 16 i udkastet).

Stk. 2. Tages påstanden om separation eller skilsmisse ikke til følge, eller bliver sagen afvist eller hævet, bortfalder en bestemmelse, der er truffet efter stk. 1, medmindre samlivet mellem ægtefællerne er ophævet.

Bestemmelsen har i så fald samme virkning som bestemmelser truffet efter myndighedslovens § 24, stk. 1.
(Udgår).